

נ ג ל ה

יג. בשו"ע אדה"ז סי' תנ"א סעי' ח' "...והיסק חיצון אינו מועיל כלום מן התורה שהרי האיסור נשתמש ונבלע בפנימיות הכלי וצריך להפליטו ג"כ דרך פנימיות הכלי..." עכלה"ק.

עיין בשו"ת אבני נזר או"ח סי' שס"ח (מובא בספר הגעלת כלים ע' קל"ב) אחרי שדן להתיר כשכלי מתכת נתלבן היטב אפילו היסקו מבחוץ כי הרי "היא עצמה אש עדיף מאם ה' נותנין עלי' אש מבחוץ" כתב בסעי' ג': "הן אמת דמלשון הרב 'וצריך להפליטו גם כן דרך פנימיות הכלי' נראה דסבירא לי' דהאש טבעו להמשיך אליו הבליעה מכלי. וכמו שצלי מתכשר בלא מליחה דהאש שואב הדם. וא"כ אינו מועיל מה שהיא עצמה אש דנשאר בו הבליעה. ואפי' יתן עליו אש מתכות ג"כ לא מהני דהוא עצמה גם כן אש ומושך הבליעה אל עצמה ומאי אולמא דהאי אש מהאי אש וצריך להניח עליו גחלת של עץ דהוא יותר אש ויש בזה דברים ארוכים אין כאן מקומו" עכ"ל.

ולכאורה צ"ל מה שכתב שמלשון הרב נראה דס"ל דהאש טבעו להמשיך אליו הבליעה מכלי (ולא שהאש שורף במקומו עיין שם סעי' ד) הרי יש כמה סעי' בשו"ע אדמוה"ז שכתב שפעולת האור הוא לשרוף (ובין השאר עיין סעי' ל"ח "...שהאש שורף את כל הבלוע..." ע"כ).

(וענין בפ"ע להסביר חילוק הלשונות שיש בשו"ע אדמוה"ז האם ליבון הוא שריפה או פליטה).

שם סעי' י"ג (בהגהה) "...כיון שטעם הבשר ה' קלוש מאד קודם שנבלע בו החלב אין שם חדש יכול לחול על טעם קלוש הזה..." עכלה"ק.

עיין בשו"ת אבני נזר סי' שס"ז סעי' ד': "דכי אמרינן שאינו יכול שם חדש לחול על טעם קלוש היינו במקום שלא ה' עליו אותו שם מעולם, אבל אם ה' בו אותו שם ונפסק ואחר כך חזר וניעור אף שבשעה שחוזר וניעור הוא טעם קלוש מכל מקום חוזר וניעור. דרך משל..." עכ"ל עיין שם.

שם סעי' כ"ז: "...ואם הקערה היא גדולה שא"א לו להגעילה בתוך כ"ר יתן עלי' אבן מלובן ויערה עלי' מים רותחין מן כ"ר ויעביר עלי' האבן ע"פ הקערה...וכן יעשה בכל הצריך הגעלה בכ"ר..." עכלה"ק.

במ"ב ס"ק נ"א: "ולענ"ד נראה דאפילו בקערה וכיו"ב אין להקל לכתחילה להגעיל ע"י אבנים אלא בידוע שהוא אינו כן יומו מתשמיש כלי ראשון" עכ"ל.

שם סעי' ל"ח: "כל כלי שיש בו טלאי אינו נכשר בהגעלה... ולפיכך אין לו תקנה אלא שילבן מקום הטלאי ליבון גמור כדינו שהאש שורף את כל הבלוע... "עכלה"ק.

לכאורה צריכים לעיין האם צריך נצוצות נתזין גם מבחוץ (ר"ל בדופן הכלי עצמו ולא רק בהטלאי) ר"ל אם יהי' ניצוצות נתזין רק בהטלאי מה יועיל להבלוע שמצד השני של הטלאי?

שם סעי' ל"ח: כל כלי שיש בו טלאי אינו נכשר בהגעלה עד שיסיר את הטלאי קודם הגעלה... בד"א כשקדמה בליעת האיסור בכלי להטלאי... וי"א שאפילו אם קדמה בליעת איסור להטלאי הרי הוא נכשר בהגעלה... אלא... במקום שמשתמשים בו בקבע דהיינו מצד הפנימי של הכלי אנו חוששין שמא נשאר משהו ממשות החמץ בכלי תחת הטלאי ולפיכך... צריך להניח גחלים על הטלאי כדי שישרוף ממשות האיסור שתחתיו... ולענין פסק הלכה יש להקל כסברא האחרונה ומ"מ במקום שאפשר טוב לחוש לסברא הראשונה". עכלה"ק.

עיין במ"ב סי' הנ"ל ס"ק ע"ו שכתב: ונראה דבאינו בן יומו יש לסמוך להקל בזה. ובשער הציון ס"ק פ"ט: כי ידוע דעת הפר"ח לפסוק לגמרי כהרשב"א וכן הגר"ז פסק לעיקר דינא כוותי' דהוא הטעם הראשון שכתבנו וכן בספר מגן אלה פסק ג"כ הכי... ומפרמ"ג נראה שפסק כהמ"א ועכ"פ באינו ב"י דהוא נותן טעם לפגם נראה דבודאי יש לסמוך להקל. עכ"ל.

שם סעי' כ"א-כ"ב: "...שכל מתכת שחם מקצתו חם כולג וכמו שנבלע החמץ בהיד ע"י גוף הכלי כך הוא נפלט ע"י גוף הכלי... ויש חולקין... ואומרים שאע"פ שכל מתכת שחם מקצתו חם כולו אעפ"כ הבלוע שבמקצתו אינו מתפשט בכולו ע"י חום זה". עכלה"ק.

לכאורה ממה שכתב כמו שנבלע החמץ ביד ע"י גוף הכלי כך הוא נפלט ע"י גוף הכלי משמע כשיטת הרא"ה בשו"ע יו"ד קכ"א ט"ז שם ס"ק נ' הסובר שכמו שנבלע כך הוא נפלט הוא אפילו באיסורין, כל הרי שיטת אדמוה"ז הוא שחמץ נקרא איסור (עיין סעי' י"ג) ואינו חושש לשיטת הרשב"א הסובר שבאיסורין אינו מספיק להגעיל רק גוף הכלי כדי לפלוט מה שבהיד (אפילו שבהיד נכנס גם כן ע"י גוף הכלי).

ומה שכותב אדמוה"ז בסעי' ע"ה "...מ"מ מקצת חום זה שאינו חם אלא מחמת חום מקצת השני אין לו כח להפליט גיעול הבלוע שם ולהוליכו למקצת השני... "עכ"ל. שם י"ט מדובר בחום עירוני לבד שבזה יש חילוק בין בליעה לפליטה אבל בסעי' הנ"ל מדובר בחום כ"ר שבזה אין חילוק וכמו

שבולע כך הוא נפלט.

ועיין פסקי דינים ע' קע"ה המשוה המ"א ס"ק כ"ד עם אדמוה"ז סעי' ע"ה ולכאורה לפי הנ"ל אין להשנותן כי הרי המ"א מדבר בחום כ"ר משא"כ בסעי' ע"ה זה רק עירוני. (וכמו שכתב בסוף "... שאין דרך כלל להרתיח אצל האש כלי כסף חשובין המצויירין...") עכ"ל.

ומה שכתוב בסעי' ע"ה "... (כמ"ש למעלה...)" עיין במראי מקומות וציונים שכתב שכונתו הוא רק לענין הבליעה, כי הרי בסעי' כ"ב משוה בליעה לפליטה משא"כ כאן).

אבל באמת קצת קשה לחלק כהנ"ל כי הרי לא מובא חילוק זה, אבל אם לא נחלק א"כ למה בסעי' כ"ב מביא רק שיטת הרא"ה ולא הרשב"א.

שם סעי' כ"ד: "חצובה והוא כלי שיש לו ג' רגלים ומעמידין עלי' קדירה או מחבת בתנור של אור... צריך ללבנה באור לפי שלפעמים נשפך עלי' עיסה ונבלעה בה טעם חמץ ע"י האור שלא ע"י משקה". עכ"ל.

הנה מקור הלכה זו הוא מהרמ"א בסי' תנ"א סעי' ד' בהגהה, והטעם הוא מהמ"א ס"ק י"ב, אבל אדמוה"ז מאריך קצת יותר מהמ"א שם ואולי רוצה לרמז:

דהנה נסתפק הפמ"ג בסי' תנ"א מ"ז ט"ז וז"ל: אני מסופק אם ע"י אור דבעי ליבון הוא דוקא בלי שום משקה הא עם משקה אף שהמשקה אוסר תו פועלים מי הגעלה א"ד כל שנבלע איסור בעין בלי אמצעי יהי' מים תו אין מי הגעלה פועלים. עכ"ל. ובזה מחולקים בחי' רע"א על שו"ע יו"ד סי' קכ"א הסובר שכל שנבלע איסור בעין אפ"י מים תו אין מי הגעלה פועלים, משא"כ בשו"ת חת"ס חיו"ד סי' קו"א שמשקה הנבלע ע"י אור נקרא בישול ומספיק הגעלה.

ובזה מרמז אולי אדמוה"ז ב"נשפך עלי' עיסה" דנקא, כי ה"י נשפך רוטב הרי זה בישול (כהחת"ס הנ"ל) ולא היינו מצריכינן הגעלה.

הרב ראובן שמואל לפידגת
- כולל -

יד. בשו"ע אדה"ז סקצ"ו סעי' ה: אם אכל איסור במקום סכנה לדברי הכל מברך עליו תחלה וסוף שהיתר הוא אוכל ומצוה הוא עושה להציל נפשו. עכ"ל.

ולכאורה צ"ב במ"ש "לדברי הכל" שהרי תב"י (על אתר)